

**ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ У СПРАВАХ СІМ'Ї ТА МОЛОДІ
МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ**

**НАКАЗ
16.01.2004 N 5/34/24/11**

Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
22 січня 2004 р. за N 99/8698

**Про затвердження Порядку розгляду звернень
та повідомлень з приводу жорстокого поводження
з дітьми або реальної загрози його вчинення**

На виконання п. 2 Державної програми запобігання дитячій бездоглядності на 2003-2005 роки, затвердженої Указом Президента України від 21.02.2003 N 154/2003, та з метою правового захисту дітей

НАКАЗУЄМО:

1. Затвердити Порядок розгляду звернень та повідомлень з приводу жорстокого поводження з дітьми або реальної загрози його вчинення (додається).
2. Зазначений Порядок довести до відома органів місцевої виконавчої влади та місцевого самоврядування, закладів, які їм підпорядковані, для використання в роботі.
3. Контроль за виконанням наказу покласти на заступників Міністра внутрішніх справ України, Міністра освіти і науки України, Міністра охорони здоров'я України, Голови Державного комітету України у справах сім'ї та молоді відповідно до покладених на них обов'язків.

Державний комітет України
у справах сім'ї та молоді
Голова Комітету В.І.Довженко

Міністерство внутрішніх справ України
Міністр М.В.Білоконь

Міністерство освіти і науки України
Міністр В.Г.Кремень

Міністерство охорони здоров'я України
В.о. Міністра В.В.Загородній

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ
Державного комітету України
у справах сім'ї та молоді,
Міністерства внутрішніх справ України,
Міністерства освіти і науки України,
Міністерства охорони здоров'я України
16.01.2004 N 5/34/24/11

Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
22 січня 2004 р. за N 99/8698

**ПОРЯДОК
розгляду звернень та повідомлень з приводу жорстокого поводження
з дітьми або реальної загрози його вчинення**

Розділ 1. Загальні положення

1.1. Кожній дитині гарантується право на свободу, особисту недоторканність та захист гідності. Держава здійснює захист дитини від усіх форм фізичного та психічного насильства, образи, недбалого й жорстокого поводження з нею, експлуатації, включаючи сексуальні домагання, у тому числі з боку батьків або осіб, які їх замінюють.

1.2. Цей Порядок визначає механізм взаємодії структурних підрозділів Державного комітету України у справах сім'ї та молоді, Міністерства освіти і науки України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства охорони здоров'я України у попередженні жорстокого поводження з дітьми, фізичного, сексуального, психологічного, соціального насильства, наданні невідкладної допомоги дітям, які потерпіли від жорстокого поводження.

1.3. Порядок розроблено відповідно до Конвенції про права дитини, Конвенції Міжнародної організації праці "Про заборону та негайні дії щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці", Сімейного та Кримінального кодексів України, Кодексу України про адміністративні порушення, Законів України "Про охорону дитинства", "Про попередження насильства в сім'ї", "Про звернення громадян", "Про освіту", "Про міліцію", "Про органи і служби у справах неповнолітніх та спеціальні установи для неповнолітніх", Указу Президента України від 21.02.2003 N 154/2003 "Про Державну програму запобігання дитячій бездоглядності на 2003-2005 роки".

1.4. У цьому Порядку **поняття "жорстоке поводження з дитиною"** означає будь-які форми фізичного, психологічного, сексуального або економічного та соціального насилля над дитиною в сім'ї або поза нею.

Поняття "дитина" у даному Порядку означає особу у віці до 18 років (повноліття), якщо згідно з законом, застосовуваним до неї, вона не набуває прав повнолітньої раніше.

Розділ 2. Порядок подання та реєстрація звернень та повідомлень

2.1. Звернення (повідомлення) про факти жорстокого поводження з дитиною подаються **як самою дитиною, так і фізичними особами за місцем їх проживання** за наявності фактів такого поводження або при реальній загрозі їх учинення.

2.2. Звернення (повідомлення) про факти жорстокого поводження приймаються посадовими особами органів внутрішніх справ, органів та закладів освіти, охорони здоров'я, управлінь у справах сім'ї та молоді, центрів соціальних служб для молоді та передаються для реєстрації до відповідного територіального підрозділу служби у справах неповнолітніх протягом однієї доби з моменту отримання звернення (повідомлення).

2.3. Діти, які зазнали жорстокого поводження (або щодо яких існує загроза його вчинення), також можуть бути виявлені під час проведення рейдів служб у справах неповнолітніх, кримінальної міліції у справах неповнолітніх, через мережу "телефонів довіри" тощо. У цьому разі кожен виявлений факт документується і передається до територіального підрозділу служби у справах неповнолітніх за місцем проживання дитини.

2.4. Усні повідомлення перед передачею їх до служби у справах неповнолітніх оформлюються письмово посадовою особою, яка отримала повідомлення з позначкою, від кого та коли (дата, час) отримано повідомлення.

2.5. Реєстрація повідомлень та звернень, отриманих службою у справах неповнолітніх, проводиться у відповідності до вимог Закону України "Про звернення громадян".

2.6. Не допускається розголошення відомостей по суті звернення дитини, з'ясування додаткової інформації, що не стосується суті звернення. Ця заборона не поширюється на посадових осіб, які мають відношення до вирішення справи. На прохання дитини, висловленого в будь-якій формі, не підлягають розголошенню її прізвище, місце проживання, навчання або роботи.

Розділ 3. Розгляд звернень та повідомлень з приводу жорстокого поводження з дітьми або реальної загрози його вчинення

3.1. Загальні питання розгляду звернень та повідомлень з приводу жорстокого поводження з дітьми або реальної загрози його вчинення:

3.1.1. Координатором заходів щодо захисту дітей від жорстокого поводження з ними або реальної загрози його вчинення є служба у справах неповнолітніх.

3.1.2. Якщо в заяві (інформації офіційних органів) вбачається ознака злочину чи загроза його вчинення, вона обов'язково передається органу внутрішніх справ для вжиття заходів.

3.1.3. Усі заяви та повідомлення з приводу жорстокого поводження з дітьми або реальної загрози його вчинення в обов'язковому порядку реєструються у відповідному журналі обліку заяв та повідомлень.

3.1.4. У разі необхідності зазначені в Порядку установи (служби) організовують надання невідкладної медичної (викликають швидку допомогу), психологічної та інших видів допомоги дитині, яка постраждала внаслідок жорстокого поводження.

3.2. Служби у справах неповнолітніх:

3.2.1. Ведуть загальний облік дітей, які зазнали жорстокого поводження, та сімей, у яких діти зазнали жорстокого поводження.

3.2.2. Координують діяльність органів освіти, охорони здоров'я, внутрішніх справ щодо профілактики та припинення фактів жорстокого поводження з дітьми.

3.2.3. Надають необхідну допомогу дитині, яка зазнала жорстокого поводження, та в разі загрози його вчинення вживають заходів до попередження жорстокого поводження щодо дитини.

3.2.4. Направляють дитину для обстеження стану її здоров'я до установ і закладів охорони здоров'я з метою документування фактів жорстокого поводження, надання дитині необхідної медичної допомоги, у тому числі лікування в стаціонарі.

3.2.5. Уживають невідкладних заходів до ліквідації наслідків і загрози неправомірних дій щодо дитини; у разі потреби разом з кримінальною міліцією у справах неповнолітніх розв'язують питання про тимчасове вилучення дитини із середовища, де вона зазнала жорстокого поводження, та про подальше її влаштування.

3.2.6. Спільно з центрами соціальних служб для молоді надають необхідну соціально-психологічну допомогу, проводять профілактичну та роз'яснювальну роботу щодо наслідків жорстокого поводження з дітьми.

3.2.7. Представляють, у разі необхідності, інтереси дитини в суді.

3.3. Органи внутрішніх справ:

3.3.1. Працівники органів внутрішніх справ, у тому числі кримінальної міліції у справах неповнолітніх, здійснюють прийняття інформації про випадки жорстокого поводження з дітьми цілодобово. Повідомлення зобов'язані приймати всі працівники органів внутрішніх справ.

3.3.2. У разі усного звернення або телефонного повідомлення працівником органу внутрішніх справ складається протокол цього звернення чи повідомлення.

3.3.3. Усі звернення та інформації з приводу жорстокого поводження з дітьми, у яких вбачаються ознаки злочинний діянь або загроза їх учинення, обов'язково реєструються в черговій частині органу внутрішніх справ. Інші заяви та скарги, які надходять поштою, реєструються в канцелярії органу внутрішніх справ і, якщо вони потребують додаткової перевірки, розглядаються в терміни, визначені законодавством.

3.3.4. Усі звернення та повідомлення щодо жорстокого поводження з дітьми розглядає керівництво органу внутрішніх справ і дає конкретні вказівки працівникам кримінальної міліції у справах неповнолітніх щодо необхідних матеріалів для подальшого прийняття рішення згідно із законодавством. Після перевірки викладених у зверненні фактів керівник органу внутрішніх справ приймає рішення про притягнення винних осіб до відповідальності.

3.3.5. Якщо питання, порушені в заяві дитини, не належить до компетенції органів внутрішніх справ, працівники кримінальної міліції у справах неповнолітніх переадресовують їх за належністю і повідомляють про це відповідну службу у справах неповнолітніх та автора звернення (повідомлення).

3.3.6. Працівники кримінальної міліції у справах неповнолітніх тісно співпрацюють із службами у справах неповнолітніх, центрами соціальних служб для молоді, органами прокуратури, освіти, навчальними закладами, закладами охорони здоров'я відповідно до законодавства.

3.3.7. У разі потреби термінового вилучення дитини із сім'ї, де батьки чи особи, що їх замінюють, жорстоко поводяться з нею, працівники кримінальної міліції у справах неповнолітніх спільно зі службами у справах неповнолітніх вирішують питання щодо подальшого влаштування дитини.

3.3.8. За всіма фактами жорстокого поводження з дітьми та результатами розгляду працівники кримінальної міліції у справах неповнолітніх зобов'язані інформувати:

заявника;
службу у справах неповнолітніх;
батьків дитини або осіб, які їх замінюють (за згодою дитини);
у разі необхідності, органи прокуратури та суд.

3.4. Органи та заклади освіти:

3.4.1. Здійснюють приймання заяв та повідомлень про випадки жорстокого поводження з дітьми.

3.4.2. Терміново (протягом однієї доби) передають повідомлення у письмовій формі до служби у справах неповнолітніх, органів внутрішніх справ про випадок жорстокого поводження з дитиною чи реальну загрозу

його вчинення.

3.4.3. Уживають заходів до виявлення і припинення фактів жорстокого поводження з дітьми у навчальних закладах, притягують до дисциплінарної відповідальності співробітників, учнів та інших осіб, які допускають жорстоке поводження з дітьми.

3.4.4. Керівники навчальних закладів зобов'язують педагогічних працівників, зокрема класних керівників, проводити попереджувальну роботу з батьками з метою недопущення випадків жорстокого поводження з дітьми в сім'ях, а також відстежувати подібні випадки з боку інших учнів.

3.4.5. Класні керівники організовують роботу з батьками щодо роз'яснення наслідків жорстокого поводження з дітьми в сім'ях, а також з особами, що становлять найближче оточення дитини, яка постраждала від жорстокого поводження або потерпає від реальної загрози його вчинення.

3.5. Органи та заклади охорони здоров'я:

3.5.1. Лікувально-профілактичні установи та заклади цілодобово здійснюють приймання дітей, які зазнали жорстокого поводження, та надають їм потрібну медичну допомогу.

3.5.2. При обстеженні дитини медичні працівники звертають увагу на ушкодження, що могли виникнути внаслідок жорстокого поводження з дитиною, та повідомляють про це дільничного педіатра, орган внутрішніх справ та відповідну службу у справах неповнолітніх.

3.5.3. У разі виявлення або надходження звернень чи повідомлень з приводу жорстокого поводження проводять медико-соціальну реабілітацію дітей, які потерпіли внаслідок жорстокого поводження.

3.6. Управління (відділи) у справах сім'ї та молоді:

3.6.1. Здійснюють приймання та розгляд звернень і повідомлень про випадки жорстокого поводження з дітьми.

3.6.2. Терміново (протягом однієї доби) передають повідомлення у письмовій формі до служби у справах неповнолітніх, органів внутрішніх справ про випадок жорстокого поводження з дитиною чи реальну загрозу його вчинення.

3.6.3. Направляють дітей, які зазнали жорстокого поводження, та членів сім'ї, стосовно яких існує реальна загроза його вчинення, до спеціалізованих установ для надання допомоги (кризові центри соціально-психологічної допомоги, притулки, центри медико-соціальної реабілітації, прийомні сім'ї).

3.6.4. Проводять профілактичну, роз'яснювальну роботу серед громадськості щодо попередження жорстокого поводження з дітьми.

3.7. Центри соціальних служб для молоді:

3.7.1. Здійснюють приймання заяв та повідомлень про випадки жорстокого поводження щодо дитини.

3.7.2. Терміново (протягом однієї доби) передають повідомлення у письмовій формі до служби у справах неповнолітніх, органів внутрішніх справ про випадок жорстокого поводження з дитиною чи реальну загрозу його вчинення.

3.7.3. У разі необхідності надають первинну (під час звернення) соціально-психологічну допомогу дітям, які постраждали від жорстокого поводження.

3.7.4. Надають правові, психологічні, соціально-медичні та соціально-психологічні послуги з метою збереження соціального статусу та повноцінної життєдіяльності, адаптування у суспільстві дітей, які постраждали від жорстокого поводження.

3.8. Притулок для неповнолітніх та центр соціально-психологічної реабілітації неповнолітніх

3.8.1. Діти, які постраждали від жорстокого поводження, а також діти із сімей, перебування в яких загрожує їх здоров'ю чи життю, мають можливість цілодобово звернутися до притулку для неповнолітніх або центру соціально-психологічної реабілітації неповнолітніх.

3.8.2. Підставою для прийняття дитини є звернення дитини (усне або письмове) до адміністрації закладу за допомогою, яке обов'язково реєструється та невідкладно розглядається керівництвом закладу.

3.9. Всеукраїнська дитяча лінія (8-800-500-21-80) та система телефонів довіри:

3.9.1. Безкоштовно, конфіденційно та анонімно надає консультації і психологічну допомогу дитині, яка постраждала внаслідок жорстокого поводження з нею.

3.9.2. Надає дитині інформацію про роботу служб у справах неповнолітніх, відділів у справах сім'ї та молоді, соціальних служб для молоді, органів опіки і піклування, освіти і науки, охорони здоров'я, кримінальної міліції у справах неповнолітніх, неурядових організацій, які працюють в інтересах дітей.

3.9.3. Інформує відповідну службу у справах неповнолітніх про факт жорстокого поводження (у разі якщо така дитина погодилася повідомити свою адресу проживання) з метою оперативного втручання та надання допомоги. Начальник управління з питань дитинства Л.Ю.Якименко

{ Документ отримано з офіційного джерела - zakon.rada.gov.ua }